

Bardu kommune
Postboks 401
9365 Bardu

Innvilget søknad om fellingstillatelse på ung kongeørn – innenfor to området i Hjertind rbd 1. Rabbåsdalen, Hjertindtuva, Matfjellet (ved Andsvannet) og 2. Børingen.

Fylkesmannen viser til søknad om skadefelling av kongeørn innenfor Hjertind rbd, Salangen/Sørreisa/Bardu/Dyrøy. Søknaden ble mottatt 15. mai 2014. Fylkesmannen viser til videre dialog angående tapsutviklingen fra søknaden ble mottatt. Fylkesmannen fatter slikt:

Vedtak:

Med hjemmel i naturmangfoldloven § 18 bokstav b og § 77, jf. forskrift om forvaltning av rovvilt § 12, jf. §§ 1 og 3, gir Fylkesmannen i Troms skadefellingstillatelse på én – 1 – ung kongeørn på innenfor Hjertind rbd, Salangen/Bardu/ Sørreisa kommune, i perioden 19. mai – 23. mai. I første omgang prioriteres området Hjertind/Andsvannet. Begge søkere har rein i dette området. Når laget anser seg ferdig i dette området kan de bli flyttet til Børingen, Dyrøy/Sørreisa. Felling kan bare rettes mot ung kongeørn som med overveiende sannsynlighet er skadegjørende. Tillatelsen gjelder innenfor nærmere angitte vilkår.

Vedtaket kan påklages til Miljødirektoratet innen 3 uker, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29 samt rovviltforskriften § 18 tredje ledd. En eventuell klage skal fremsettes for Fylkesmannen i Troms jf. forvaltningsloven § 32.

Grunnlag for avgjørelsen

Vedtaket er gjort med hjemmel i lov av 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold § 18 og § 77 jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 12.

Videre politiske føringer og lovverk som ligger til grunn er:

- St. meld. nr. 15 (2003–2004) Rovvilt i norsk natur
- Innst. S. nr. 174 (2003–2004)
- Lov av 29.5.1981 om viltet (viltloven)
- Lov av 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven)
- Forvaltningsplan for rovvilt i region 8, vedtatt 10.10.2013
- Rovviltforliket 2011, representantforslag 163 S (2010–2011) og Stortingets behandling 17. juni 2011
- Brev fra Miljøverndepartementet av 25.8.2011 om «Videre oppfølging av rovviltforliket 2011»

Internasjonale avtaler og rammer

Norge har internasjonalt forpliktet seg til å ta vare på bjørn, gaupe, jerv, ulv og kongeørn gjennom Bernkonvensjonen som av Norge ble ratifisert i 1986. Konvensjonen inneholder krav til bevaring av flora og fauna i deres naturlige leveområder.

Sammen med 191 andre land og EU har Norge signert konvensjonen om biologisk mangfold. Konvensjonen trådte i kraft i 1993. Land som har underskrevet avtalen er forpliktet til å lage nasjonale strategier og handlingsplaner for å bevare det biologiske mangfoldet. Landene skal blant annet bevare truede arter og fremme samarbeid med andre land om biomangfold. De rovviltartene som finnes i Norge er i større og mindre grad felles bestander med våre naboland Sverige, Finland og Russland. Disse lands respektive forvaltningsregimer har stor betydning for den norske rovviltforvaltningen.

Norge har også tilsluttet seg andre avtaler som kan ha betydning for forvaltningen av rovvilt. Spesielt kan Europarådets dyreholdskonvensjon og FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter artikkel 27 samt ILO-konvensjonen nr.169 om urfolks rettigheter nevnes. Rammene for norsk rovviltforvaltning er gitt i norsk miljøvernlovgivning og i de internasjonale avtaler Norge har sluttet seg til.

Nasjonale rammer

Den 16. juni 2011 ble rovviltforliket i Stortinget inngått med enighet i alle partier. Forliket tar for seg forvaltningen av gaupe, jerv, ulv og bjørn. Forliket sier også noe om videre forvaltning av kongeørn.

Forliket sier at den norske rovviltforvaltningen skal skje innenfor rammen av bestemmelsene i naturmangfoldloven og Stortingets behandling av denne, Bernkonvensjonen og den todeltede målsettingen etter rovviltforliket av 2004, og den videre oppfølging av dette.

Rovviltforliket av 2004 hadde sitt fundament i stortingsmelding nr. 15 (2002–2003), *rovvilt i norsk natur*, og Stortingets behandling av denne gjennom innstilling S.nr. 174. Føringerne i disse to dokumentene er fulgt opp i rovviltforskriften (forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt). Det er rovviltforskriften som avgjør myndighetsforhold og hjemler virkemiddelbruk i norsk rovviltforvaltning. Rovviltforskriften er igjen hjemlet i naturmangfoldloven og i viltloven. Naturmangfoldloven – som er Norges første lov om vern og bærekraftig bruk av naturen, både i og utenfor vernede områder, er ett av en rekke tiltak som følger opp den globale konvensjonen om biologisk mangfold. Naturmangfoldlovens formålsbestemmelse (§ 1) lyder:

Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.

Velferden til viktige byttedyr for rovviltet, som tamrein og sau, er regulert gjennom lov av 19.6.2009 om dyrevelferd med tilhørende forskrifter.

Det går frem av rovviltforliket 2011 at det skal legges vekt på regional forvaltning, med mål om at den regionale myndigheten i rovviltforvaltningen skal styrkes. Det skal utvises respekt for eiendomsretten samt enkeltmenneskers og lokalsamfunns livskvalitet. Forvaltningen skal bygge på vitenskapelig og erfaringsbasert kunnskap.

Den todelte målsettingen sier at Norge skal ha en forvaltning som totalt sett bidrar til å dempe konfliktene og motvirke utrygghet, og samtidig ha en politikk som sikrer overlevelsen til alle de store rovviltartene i norsk natur.

Naturmangfoldloven § 18 (annet uttak av vilt og lakse- innlandsfisk etter vurdering av myndighetene) sier at

Kongen kan ved forskrift eller ved enkeltvedtak tillate uttak av vilt og lakse- innlandsfisk (...) b) for å avverge skade på avling, husdyr, tamrein, skog, fisk, vann eller annen eiendom, (...) Vedtak etter første ledd bokstav a til f kan bare treffes hvis uttak ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte.

Myndigheten etter loven kan av eget tiltak iverksette uttak med formål som nevnt i første ledd bokstav a til d og g, jf. annet ledd. Uttaket regnes ikke som enkeltvedtak, og kan om nødvendig skje på annens eiendom, Kongen kan gi nærmere forskrift om slikt uttak. (...)

Rovviltforskriften § 1 sier at

Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensynet til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter. Forskriften skal sikre en forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning.

Fylkesmannen kan, i akutte saker der det volder vesentlig skade på bufe eller tamrein, fatte vedtak om skadefelling av kongeørn jf. rovviltforskriften § 12. Fellingstillatelse kan gis for å stoppe en pågående skadesituasjon, men det tillates ikke felling utelukkende for å forhindre fremtidige skader som for de andre artene. Fylkesmannen kan derfor gi tillatelse til felling av enkeltindivider av kongeørn som volder vesentlig skade på bufe eller tamrein, forutsatt at felling kan rettes mot bestemte individer som volder skade. Vedtak om felling skal være begrenset til et bestemt område og tidsrom.

Søknaden

Per Mathis Oskal tok kontakt med FM torsdag 15.mai og ba om skadefelling på ørn. Vi fikk i etterkant tilsendt skriftlig søknad. I søknaden sies det «*Funnet 3 kalver tatt av kongeørn. Opservert en liten (ung?) kongeørn med hvite felt under vingene og stjerten. Flokken har vært døgngjetet i hele mai. Vi har vært nede på myrområdene ved Brøstadbotn, og flyttet opp til Børingen for 4-5 dager siden. Har hele tiden 2-3 personer ved flokken.*» Vi driver å døgngjeter, og tilleggsfører ute på beite for å holde flokken samlet. Videre sier de at Børingen har bratte fjellsider, så gjeterne kan ikke komme frem overalt, kun etter visse traseer. Børingen er innenfor B sonen, og vi forventer at beitedyr har 1. prioritet her. Andre muligheter enn de som gjøres i dag vet jeg ikke. Ser ikke kalving i gjerdet som ett alternativ. Ørnene vil fortsatt være der når vi eventuelt slipper reinen ut av gjerdet i midten av juni.

Han viser også til at de har fått rapporter fra Andsfjellet og Hjertindområdet. Han mener tidsrommet skaden har skjedd er 12. -15. mai 2014. Han sendte inn søknad samme dag. Samme dag ringte også Isak Nils Oskal, som har tap i området Rabbåsen, Hjertind, sør for Andsvannet. Han sier i telefon at han har 6 dokumenterte kadaver av kalv til KØ etter 11. mai. De ønsker også skadefelling. Denne søknaden blir lagt til søknaden fra Per Mathis, så vi behandler dette som en søknad.

Per i dag har SNO godkjent 4 kalv dokumentert/antatt drept av kongeørn i Børingen, samt 4 kalv dokumentert/antatt drept av kø i Hjertind/Rabbåsen området. En av disse fire kalvene tilhørte Per Mathis Oskal, som i tillegg til Børingen, har rein i samme område som Isak Nils.

Det skal i tillegg være 4 kadaver av kalv dokumentert av Isak Nils, men SNO har per 19. mai ikke mottatt dokumentasjon på disse.

Fylkesmannens vurdering av søknaden

Fylkesmannen ser den maktesløse situasjonen som Hjertind rbd står ovenfor når det gjelder å hindre tap av rein til kongeørn.

Etter naturmangfoldloven § 1 og § 5 er det et mål at artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt, og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal imidlertid veies opp mot andre viktige samfunnsinteresser jf. § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på en annen måte eller i et annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært eneste hensynet å ta.

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøvelse av offentlig myndighet. Utgangspunktet for beslutninger som kan påvirke naturmangfoldet er at beslutningsgrunnlaget skal være best mulig jf. naturmangfoldloven § 8.

Bestanden av kongeørn i Norge antas å utnytte sitt potensiale fullt ut gjennom dagens bestandsutbredelse og antall. Kongeørn ble ved norsk rødliste for arter 2010 vurdert som livskraftig. I 2008 ble bestanden av kongeørn i landet beregnet å være mellom 1176 og 1454 par. Det mest oppdaterte estimatet vi har på kongeørnbestanden i region 8 er fra 2008 og er hentet fra «Kartlegging av kongeørn på kysten av Nord-Norge», ved Karl Birger Strann. I Troms ble det estimert at bestanden var på 200–230 hekkende par, hvorav omtrent 50 % hekket på innlandet. Fylkesmannen har vurdert beslutningsgrunnlaget som godt.

Det er ingen åpning i regelverket for bestandsregulerende felling av kongeørn. Det kan heller ikke gis tillatelse til felling utelukkende for å forhindre fremtidige skader. Kongeørn forårsaker størst tap for reindriften i kalvingstiden, da er det ofte svært vanskelig å forebygge skader gjennom andre tiltak enn felling. Felling i denne tiden på året er svært problematisk da det er hekketid for kongeørn. I følge kommentarer til rovviltforskriften § 12 skal en eventuell iverksetting av felling følge bestemmelsene om ordinær jaktutøvelse fastsatt i medhold av viltloven. Dette gjør at voksne individer som kan ha avhengig avkom må unntas fra en evt. fellingstillatelse, så frem ynglelokaliteten ikke er kjent, slik at en med sikkerhet kan ta ut egg/unger raskt etter at ørna er felt.

Naturmangfoldloven § 10 sier at en påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastningen som økosystemet er eller vil bli utsatt for. Fylkesmannen mener den samlede påvirkningen på økosystemet ved å ta ut én kongeørn ikke er stor. Bestanden er livskraftig. Fylkesmannen mener kongeørnbestanden både lokalt og regionalt er stor nok til at skadefelling ikke vil være en trussel for bestanden.

Dersom beslutningsgrunnlaget ikke er tilstrekkelig, kommer naturmangfoldloven § 9 (føre-var-prinsippet) til anvendelse. Beslutningsgrunnlaget blir vurdert som godt, føre-var-prinsippet blir dermed ikke tillagt vesentlig vekt.

Naturmangfoldloven §§ 11 og 12 er vurdert som ikke relevante i denne sammenheng, da dette gjelder tillatelse til skadefelling av kongeørn, innenfor rammene til rovviltforskriften § 12.

Jf. § 12 i rovviltforskriften kan Fylkesmannen fatte fellingsvedtak gjennom enkeltvedtak i akutte saker der det voldes vesentlig skade på bufe eller tamrein, forutsatt at felling kan rettes mot bestemte individer.

Fylkesmannen vet at tap til kongeørn er en utfordring i kalvingstid. Vi har imidlertid få virkemidler for å hindre tap. Fylkesmannen har vurdert at det ikke finnes andre forebyggende tiltak enn skadefelling, som i dette tilfellet, men er usikker på hvorvidt en vil klare å peke ut det skadegjørende individ. For å kunne ta ut riktig individ, når skaden skjer, er vi avhengige av å ha skadefellingspersonell på stedet når skadene skjer/pågår. Dette er den eneste måten å kunne finne ut om det er et «ikke hekkende» individ som gjør skade. Ettersom en i søknaden har vist til at det kanskje er en ung kongeørn som trolig gjør skade ser Fylkesmannen at i denne saken kan det være en viss mulighet til å rette en evt. skadefelling mot et bestemt skadegjørende individ.

Vurdering av eventuell skadefellingstillatelse må uansett gjøres i den konkrete situasjon. Skadefellingstillatelse kan også trekkes tilbake, dersom nye opplysninger gjør at Fylkesmannen finner dette tjenlig.

Konklusjon

Området hvor det søkes skadefelling av kongeørn er i et kalvingsområde og viktig beiteområde for rein. Hjertind rbd har allerede fått tilsagn om midler til foring og tilsyn, og har hatt flokkene mer samlet for å unngå tap til kongeørn. Det har ikke imidlertid ikke vært tilstrekkelig for å unngå tap. Søker oppgir at det er svært vanskelig å få tak i kompetent ekstrahjelp. Det har derfor ikke vært aktuelt å gi tilskudd til ekstraordinært tilsyn. Muligheten til å gjennomføre ytterligere forebyggende tiltak er ikke tilfredsstillende. Situasjonen er akutt og potensialet for fremtidige skader er helt klart til stede. Av forvaltningsplan for rovvilt i region 8 vedtatt 10.10.2013 går det frem at forvaltningen skal gjøre det den kan for å forhindre at det oppstår situasjoner der rovvilt representerer et skadepotensial i prioriterte beiteområder for husdyr, og i kalvingsområder for tamrein.

Fylkesmannen ser at tap til kongeørn er en betydelig utfordring i kalvingstida. Fylkesmannen vurderer skadefelling av ung kongeørn som eneste tilfredsstillende løsning i dette tilfellet. Kongeørnbestanden både lokalt og nasjonalt vurderes å være tilstrekkelig stor til å tåle uttak. Gjennomføring av skadefellingen forutsetter imidlertid at det er mulig å peke ut det skadegjørende individ samt at dette ikke er et hekkende individ. I søknaden er det vist til at

det er mulighet for at en eller flere av de observerte ørnene som gjør skade i gjeldende område er unge individer. Skadefellingen vil også gjennomføres av personell som er tilstrekkelig kompetente til å skille mellom kongeørn og havørn og mellom unge og voksne individer. Det er også en forutsetning at skadefellingspersonellet har kartlagt situasjonen i forkant og at skadefelling gjennomføres når i forbindelse med at skade skjer.

Skadefellingstillatelse kan trekkes tilbake dersom nye opplysninger gjør at Fylkesmannen finner dette tjenlig.

Rammer for skadefellingen

Skadefellingen administreres av Bardu kommune som fungerer som regnskapsførende enhet for fellingslaget i forbindelse med utbetalingene. Fylkesmannen gir en øvre økonomisk ramme for skadefellingsforsøket begrenset til 2 personer og syv dager og en døgnsum på 1400 kroner per døgn og person. Dette blir en øvre økonomisk ramme på 19 600 kroner. I tillegg vil feriepenger og arbeidsgiveravgift bli dekket av Fylkesmannen. Det skal ikke brukes ressurser dersom vanskelige forhold gjør at en svært lite trolig vil lykkes med oppdraget. Skadefellingsleder sender inn til kommunen, samlet for hele skadefellingslaget krav om godtgjøring ved fellingsforsøk og krav om dekning av direkte og dokumenterte kostnader inntil 15 000 kroner. Kravene fra hver deltager må inneholde navn, adresse, postnr., poststed og bankkonto, samt total sum som kreves refundert. Utleggskravet må ha dato og underskrift fra den som har hatt utleggene, og fra skadefellingsleder.

Godtgjøring ved fellingsforsøk

Kommunen kan utbetale godtgjøring til fellingslaget for den tid som er benyttet til fellingsforsøket. Deltagere som mottar godtgjøring etter ordningen må være registrerte lisensjegere. Utbetalingen fra Fylkesmannen til kommunen kan ikke overskride de rammer som fremgår av vedtaket. Miljøverndepartementet har fastsatt en døgnsum på 1400 kroner per døgn per deltager. Kommunen kan betale ut godtgjøring etter rapport fra fellingsleder. Fylkesmannen yter etter søknad tilskudd til kommunen til dekning av godtgjøring. Kommunens søknad om godtgjøring må inneholde timelister fra den enkelte deltager, underskrevet av den enkelte, og av skadefellingsleder. Innsats i 7,5 timer eller mer utløser full sats på 1400 kroner, innsats under 7,5 timer aktuelle døgn gir en utbetaling på 186,70 kroner per time. Kommunen kan velge å fordele midlene som Fylkesmannen tildeler på en annen måte.

For dekning av direkte og dokumenterte kostnader inntil 15 000 kroner:

Skadefellingsleder må samle inn og sende til administrerende kommune utleggskrav, ført på reiseregningsskjema og med kvitteringer stiftet på, fra alle deltagerne i skadefellingslaget.

Utgifter som dekkes er leie av hytte (kvittering for dokumentasjon), bompenger (kvittering for dokumentasjon). Bruk av bil/ dekkes etter statens kilometersatser. Det forutsettes at det sendes inn dokumentasjon på dette, dvs. start- og stoppested, tidspunkt og antall kilometer. Dette kan lettest gjøres ved å bruke statens reiseregningsskjema (bil), men annen «kjørebok» kan også benyttes.

Kost/matpenge, tapt arbeidsfortjeneste eller betaling/godtgjørelse for oppdraget dekkes ikke.

Dersom den samlede summen av direkte og dokumenterte utgifter overstiger 15 000 kroner

vil Fylkesmannen fordele utbetalingene, prosentvis i forhold til totale krav, etter følgende metode:

Krav fra den enkelte: K

Sum alle utlegg: SU

Prosent av 15 000: %

Utbetalt til den enkelte: U

Der: $K/SU*100 = \%$ og $15000/100 * \% = U$

Følgende vilkår er knyttet til fellingstillatelsen:

1. Avgrensning av fellingsområdet:

Hjertind reinbeitedistrikt, Rabbåsdaalen, Hjertindtuva og Matfjellet, sør for Andsvatnet. Samt Børingen.

2. Følgende personer inngår i skadefellingslaget:

Tore Helberg (skadefellingsleder)

Isak Nils Oskal

3. Krav til våpen/ammunisjon: Hagle kan benyttes ved felling av kongeørn. Krav til rifleammunisjon jf. § 16 i forskrift om utøvelse av jakt og fangst (2002.03.22nr 0313): under jakt med rifle på kongeørn skal det brukes ammunisjon med ekspanderende prosjektil og anslagsenergien skal være minst 980 joule (100kgm) målt på 100 meters avstand, E₁₀₀.

4. Fylkesmannen skal holdes løpende orientert om utfallet av felling og skal rådføres ved viktige avgjørelser.

5. Felling kan bare skje når det er overveiende sannsynlig at det er skadegjørende individ som tas ut.

6. Forsøk på felling og felling skal utøves på en slik måte at ørna ikke utsettes for unødige lidelser og slik at det ikke oppstår fare for mennesker, sau eller andre dyr. Viltlovens bestemmelser i § 21 gjelder ikke for denne tillatelsen, jmfør § 9 tredje ledd i rovviltforskriften.

7. Utført felling skal straks meldes til Fylkesmannens miljøvernnavdeling (tlf: 77 64 22 32) og til Statens naturoppsyn tlf. 994 37 644. Meldingen skal inneholde opplysninger om tid og sted for felling. Fellingsstedet skal Påvises dersom Fylkesmannen, SNO eller politiet ber om dette.

8. Dersom ørn såres under forsøk på felling i henhold til tillatelsen, plikter uten opphold å melde fra til Fylkesmannen, kommunen og nærmeste politimyndighet. Fylkesmannen avgjør Hvordan dette skal håndteres videre.

9. Felt ørn skal ivaretas og håndteres på en slik måte at skrotten ikke ødelegges eller forringes unødige. Felt ørn skal så raskt som mulig bringes til nærmeste SNO-kontor. Felt ørn tilhører viltfondet.

10. Fylkesmannen vurderer bestandssituasjonen og skadesituasjonen fortløpende, og kan på eget initiativ oppheve denne tillatelsen.

Med hilsen

Evy Jørgensen
miljøverndirektør

Heidi-Marie Gabler
fagansvarlig

Kopi til:
Per Mathis Oskal, 9310 Sørreisa
Isak Nils Oskal,
Fylkesmannen i Finnmark
Miljødirektoratet
Bardu kommune
Sørreisa kommune
Dyrøy kommune
Salangen kommune
Statens Naturoppsyn, pb. 3672, 9278 Tromsø
Troms politidistrikt

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ikke håndskrevne signaturer.